

פיזור הפיזור

גם כשמקומות אחרים, במרכז הארץ, זועקים לידים עובדות.

גם כשהכל מדברים ומדברים ומדברים על „אבטלה סמור” ייהי, ועל חיסול מיפעלים בלתי-רווחיים, על הצורך ב„ניידות עובדים”.

מדברים — ועושים את ההיפך.

שוללי את הקיצונית של כוהני הפיזור, איני בא לסגוד לריכוז האוכלוסיה. איני בא לעבור מהקיצוניות האחת לקיצוניות ההפוכה.

אני בא להטיף לאיזון מופנה.

יש הרבה מגרעות בריכוז האוכלוסיה כולה ברצועת-חוף צרה בין חיפה וגדרה.

יתכן שזה רצוני מבחינה כלכלית. אך אין זה רצוני מבחינה דמוגרפית, חברתית ובטחונית.

השאלה היא: מה המחר המתאים לפיזור?

לשון אחרת: מה כדאי לפזר, ומה לא?

בניסוח מופשט עוד יותר: מה מקורו של הי פיזור בסולמיה-העדיפיות של המדינה?

שאלה אחרונה זו היא הקובעת. היא גם נוגעת לעקב אכילס של המישטר הקיים בישראל: אייכות הגמורה לבחור בין סיסמות הסותרות זו את זו. ברדפו אחרי כל הפרות הקדושות בעת ובעונה אחת, אין הא תופס את פרה קדושה אחת. כי פרות קדושות אלה אינן עזו.

כל אחת מהן הולכת לכיוון אחר.

ש ציוני מוחלט אחד, העומד — בצדק — בשלב גבוה מאוד של הסולמ: בטחון המדינה.

מקובל להניח כי הפיזור הוא צו בטחוני מוחלט.

זה היה נכון במאורעות תרצ"ח. כל יישוב היה מיבצר בפני עצמו.

זה היה נכון גם בתש"ח. קהילה-התיישבות היו קווי-ההגנה הטבעיים, וגם קווי-החינוך למיבצעי-הכיבוש.

האם זה נכון גם היום?

אומרים שכל גנרל, בתכנון את המלחמה של מחר, חושב על המלחמה של אתמול. אני מקווה שאין זה נכון לגבי אלופי צה"ל. אך זה בחדאי נכון לגבי הפוליטיקאים של המישטר הקיים.

המלחמה הבאה (זו שאסור לה להתרחש!) לא תהיה מלחמה של התקפות חיל-רגלים. יגיעו בה טורי-שריון, יתעופפו בה טילים — שלא לדבר על אפשרויות קיצוניות עוד יותר.

האם משהו מפקפק בכך כי תוך כמה שנים יחזור עידן הגרעין למרחב?

לחשוב בעידן זה על קווי-הכיבוש ועל מיבי צריעי-יריות — הרי זה אבסורד.

במצב הבטחוני החדש יש רק משמעות צבאית אחת לבעיית הפיזור: מידת הפגיעות של ריכוזי-אוכלוסיה מידי מפציצים וטילים.

הגישה הבטחונית הנכונה לבעיית הפיזור היא מעשית, עניינית, אובייקטיבית. הייתי מבטא אותה כך:

אם הפיזור עולה כדיוכך מאות מיליוני דולר רות — האם מוטב לבצע את הפיזור, או להקי ציב סכום זה לצה"ל לשם שיפור אמצעי הי לוחמה וההתגוננות?

מהי ההשקעה הטובה יותר מבחינת כושר-העמידה הצבאי של המדינה? במיבחן פוטנציאלי?

אני מוכן לנחש כי כל אלוף יענה על שאלה כזאת שההשקעה הצבאית הישירה יעילה והסכונת יותר.

חרי הבטחון, צריך לעמוד בראש סולמיה-העדיפיות אותה אידיאל שכה רבים מדברים עליו, וכה מעטים מתייחסים אליו ברצינות.

העצמאות הכלכלית.

עצמאות כלכלית פירושה: כושר-התחרות בשוקי העולם. פירושה: ריחיות מעל לכל. פירושה: להקים את המיפעל במקום שם יציאות-הייצור הן זולות ביותר, בו תישא הי השקעה את הרוח הגבוה ביותר למשק הלאומי.

במקום שאין סתירה בין אידיאל זה ובין האידיאל של פיזור האוכלוסיה — כדאי לעודד את פיזור האוכלוסיה.

במקום שקיימת סתירה בין שני אידיאלים אלה (וזה הדין לגבי רוב התעשייה), יש להכי ריע כלי היסוס: למען העצמאות, נגד הפיזור.

זה אינו קל — לא מבחינה נפשית, לא מבחינה פוליטית. אין זה קל לגבי הקמת יישובים חדשים, ועוד פחות לגבי צימצום המיפעלים הקיימים.

אבל מי שרוצה באמת להגיע איפעם לעצי מאות כלכלית, שהיא היסוד לכל עצמאות מדינית וצבאית — חייב להסיק מסקנה זו.

פני שנמשיך לפזר את האוכלוסיה, הבה ונפור את האשליה.

כי משאבינו הלאומיים הם מצומצמים ויקרי רים — ואותם אסור לנו לפזר.

הלאות ומענקים, באמתלה של הקמת מיפעלים במרכזי הי פיזור.

כי עוד לפני שפזרה האוכלוסיה, פוזרו כספי המדינה.

חלקם הושקעו במיפעלים כדאיים. חלקם חולקו למיפעלים שלא יהיו ריחיים לעולם, וכל קיומם תלוי בזרם מתמיד של כסף ממשלתי. בצורה גלויה או מוסתית, ישירה או עקיפה. חלקם ניתנו לתוכניות שהיו מעשי-תרמית מלכתחילה — ניצול ערמומי של סיסמה ממשלתית.

ניצול זה גררל בישראל שיכבה של קאנוביים

איסר הראל: לצוד את הפרה!

מסוג חדש — אותם הרוכבים על הפרות הקרוי שות, וגם חולבים אותן.

זהו מיקצוע בפני עצמו — אחד המיקצועות המכניסים ביותר במדינה, המייחב ידע ודמיון בחיבור תחשיכים ו מספרים.

זה עלה הרבה כסף. אבל גם זה אינו העיקר.

עיקר הוא שהוקמו ברחבי הארץ שורה ארוכה של עיירות פיתוח, שרק לחלק מהן יש בסיס ועתיד, ואילו האחרות תלויות, כאילו, באוויר.

על אחת מהן, העיירה מעלות, אמר פינחס ספיר שהוא „טעות על גבי המפה.” הגדרה טובה מאוד, בייחוד כשהיא באה מפני האיש האחראי לטעות.

אבל אי-אפשר למחוק טעות כזאת, כשם שמוחקים נקודה על מפה.

כי בטעות הואת חיים בני-אדם. אנשים שקיבלו או קנו דירות, ועל כן אינם יכולים לעבור למקום אחר. אנשים שיעשו הפגנות ויצביעו נגד המערך, אם לא ימצאו להם תעסוקה ומחייה. אנשים שבגללם יש צורך לקיים מיפעלים בלתי-כדאיים, או להקים תחתם מיפעלים אחרים, שגם הם לא יהיו כדאיים, פשוט מפני שהם חיים במקום שהם חיים.

ר איסר הראל, היועץ המיוחד של ראש-הממשלה, קיבל על עצמו לחקור את הדרכים לביצוע המדיניות הממשלתית של פיזור האוכלוסיה.

זהו האיש הנכון במקום הנכון. וזאת משתי סיבות:

ראשית: מפני שלמר הראל יש ניסיון עשיר ומגוון ב גילוי עקבות נסתרות. חוקה על האיש, שניצח על גילוי עיקבות אדולף איימן ויוסלה שוחמאכר, שיגלה גם את המניעים הנסתרים של מדיניות הפיזור.

שנית: בשנתיים שבילה מחוץ לשרות הממשלה, הקים איסר הקטן מיפעל גדול בכרמיאל, בהתאם לכל כללי פיזור האוכלוסיה. שם רכש ניסיון עשיר ושלילי בצדדים המעשיים של הפיזור.

שני הנסיגות יהיו דרושים לו מאוד, אם ירצה באמת לחדור לעומק הבעיה, ולא סתם לתת כיסוי וחיפוי לשקרים מוסכמים של אתמול.

כי אין כמעט שטח שבו פוזרו שקרים, אשלי יות, מליצות וסתם פיטפופים-סרק ביד כה רחב כה כמו בשטח פיזור האוכלוסיה.

סתובבות בישראל (ומן הסתם גם במדינות אחר רות) פרות קדושות שאיש אינו זוכר מתי נולדו ולמה ומכיון שהן קדושות, גם אסור לבדוק אם לא הגיעה השעה לשחוט אותן.

פיזור האוכלוסיה הוא פרה כזאת.

כשאד העזתי להטיל בכנסת שמץ של ספק בטיבו של הפיזור, סתם שרה-מיסחירה-התעשייה את הגולל על טענתי ב- תשובה ניצחת: מכיוון שאני „יוצא-דופן בכנסת גם בבעיה זו”, ו 1 מול 119, אין טעם בחיכות.

ואיך אפשר להתוכח על דברים שבקדושה?

הרי זה טבעה של קדושה: שאין לה מחיר. כל דבר בעולם — ניתן להעריכו בקני-מידה אובייקטיביים. ניתן לומר עליו: זה שחה לירה, או מיליון לירות, או מיליון-מיליוני לירות.

אבל דבר קדוש אינו נמדד במושגים של בני- תמותה. אין לו מחיר, ועל כן הוא שווה כל מחיר.

כה ונחלל לשעה קלה את הקדושה, ונשאל שאלה של כפיירה? כמה זה עולה, בכל זאת?

יש מחיר הנמדד בכדאיות כלכלית, זו הי קריייה „ריוחיות”.

אפשר, כמוכון, להקים כל מיפעל בכל מקום. כבר אמרנו שאפשר להקים קריית-פלדה בלב מיבדו אל-צחרה, ואפשר לבנות אוניות של צייים במיצפה-רמון. זה רק יעלה יותר כסף. כי את תומרי-הגלם והפתח יצטרכו להביא במטוסים לקריית-הפלדה, ואת הפלדה המוגמרת יצטרכו להעביר ב- מטוסים לשוק האירופי. כל טון של פלדה יעלה פי אלף, או פי רכבה — אך מבחינה טכנית זה אפשרי בהחלט.

אפשר להקים מיפעל של בתים טרומיים בכרמיאל. אם יוקמו הבתים באותה עיריית-ביש, זה יהיה אפילו כדאי. אך אם יצטרכו להביא את חלקי-הבתים מכרמיאל לפתח-התקעה, למשל, זה יעלה את המחיר.

הוא הדין לגבי כל מיפעל אשר בו כרוכה הובלת חומרי הגלם והתוצרת הגמורה בהוצאה ניכרת.

זהו מחיר ישיר, גלוי, אך הוא רחוק מלהיות המחיר היחיד.

ש מחיר שני, גדול יותר ומזיק יותר. הוא כרוך בעידוד הממשלתי.

גימני לוי לא היה מקבל את המיליונים שלו, אילו הקים את מיפעלו ברמת-גן. הוא הדין לגבי כל הכהונים, הלויים וסתם ישראל שקיבלו מיליונים על גבי מיליונים, בצורת
